

De ungue oculi seu pure inter corneae lamellas collecto ... / praeside Burc. David Mauchart ... disputabit pro licentia ... doctoris rite capessendi, respondens Carolus Ferdinandus Bilger.

Contributors

Bilger, Carolus Ferdinand.
Mauchart, Burchard David, 1696-1751.

Publication/Creation

Tubingae : Typis Georg. Frid. Pflickii & Joh. Dav. Bauhofii, 1742.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/ap88cdhd>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

DE
UNGUE OCULI
SEU
PURE INTER CORNEÆ
LAMELLAS
COLLECTO.

PERMITTENTE
GRATIOSA FACULTATE MEDICA
P R Æ S I D E

BURC. DAVID MAUCHART,
Med. & Chir. D. Consil. & Arch. Wirtemb. Med.
Anat. & Chir. Profess. Ordin.

Disputabit
P R O L I C E N T I A

Summos in Medicina honores & privilegia
Doctōris rite capeffendi,

R E S P O N D E N S
CAROLUS FERDINANDUS BILGER,
Efslingensis,

Ad Diem Jul. MDCCXLII.

T U B I N G Æ,
Typis GEORG. FRID. PFLICKII & JOH. DAV. BAUHOFII.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30780974>

PRÆFATIO.

*U*perrime conscriptas dissertationes, alteram de hypopyo, alteram de empyesi ophthalmiatricas nunc presso pede sequitur præsens de Ungue oculi. Connexæ reuera sunt materiæ, sed ita per varios aucthores implicite & confuse, ut, qui non ipsos adiverit fontes harum appellationum, in bi-vio, quin tri-vio hæreat ambiguus, quem sequi ducem velit debeatve? Non vero de nominibus saltem agitur impertiendis in doctrina de morbis oculorum, sed de vetustissimis illis medicorum notionibus secundis jam olim stabilitis, atque sic deinceps de tota cujuslibet affectus theoria ac praxi. Nostra enim sententia, quin communi procul dubio omnium saniorum, denominationes morborum, à vetustissimis atque celeberr. introductæ medicis, ac civitate medica donatæ, retineri debent omnes, nec innovari aut mutari, nisi evidens & summa jubeat necessitas, aut recentioris affectus novi dubii-ve natales id exigant absolute.

Id vero male habet plerosque quod in ophthalmiatria maxime videantur entia præter necessitatem multiplicari, totque distincti

distincti affectus oculorum venditari, qui tamen in multo minorem contrahi possent numerum. Respondebimus alio loco ad speciosam omnino hanc objectionem ex professo, & ingenue docebimus, ubi vela contrahere liceat, ubi non? Hac vice per trigam dissertatiuncularum, supra memoratam, ipsa re demonstravimus, n̄ fallimur, distinctos omnino affectus esse, hypopyum, empyosin & unguem oculi.

Dictatoriam ne per somnium quidem affectamus auctoritatem, neminemque jubemus in nostra jurare verba; speramus tamen fore, ut, qui à præjudiciis liberi, nec philautia sunt occæcati, vel manus dare victas canæ auctoritati, cujus in hac re omnino pondus est maximum, atque luculentis sufficientibusque rationibus, vel meliora docere haud sint dedignaturi; Nos enim ipsi veriore, à quocunque prolata, semper ambabus amplectemur sententiam, atque sic etiam à B. L. veniam decenter efflagitamus, si ipsa hæc de ungue oculi tractatio non satis demorsos sapere videatur unguis. Supplices vero EUM, QUI omnium perfectionum fons est & distributor, imploramus ardentissime, velit conatibus nostris ex alto clementer benedicere!

§. I.

Unguis κατ' ἐξοχήν dictus quam denotet naturalem corporis partem in vulgus innotuit. Quàm varias vero significationes & homonymias subeat græcorum ὄνυξ, latinorum unguis, ob brevitatis studium transmittimus. (a) Inter has præsentis disputationis objectum est, morbus oculi, per metaphoram ὄνυξ, unguis dictus. Quam

(a) Vid. ὄνυχος, unguis, homonymiæ in Scapul. Lex. græc. & Foëssii Oeconom. Hippocrat. voce ὄνυξ. It. Bronon. Lexic. Med. voce unguis.

Quam varia autem sit hujus etiam acceptio atque dolenda *confusio* mox cum *hypopyo*, mox cum *pterygio*, jam nuperrime ingemimus. (b) Scilicet quod celeberr. *Heisterus* annotat: (c) mirifice in designandis oculorum morbis ac nominibus vel recentiores etiam Medicos adhuc dissentire: tam verum est, quam quod verissimum. Igitur ab ovo rem ordiemur, & quàm possunt haberi, antiquissimas aliquot notiones unguis oculi præmittemus, ut constet, quo sensu veteres acceperint illum.

§. 2.

Ex *Hippocrate* non habemus, quod huc trahamus: Non enim nisi vel communissima unguis, ceu partis in corpore humano naturalis, vel pro unco ferreo, ad foetum mortuum extrahendum, acceptio in illius scriptis & nobis evolventibus, & diligentissimo *Foësius* notata est. Author vero medicarum finitionum, quem aliqui *Galenum* prætexunt, ita, sed obscure satis, describit unguem: (d) Suppuratio s. unguis (*πύωσις ἢ ὄνυξ*) est collectio puris in nigro, (e) cum inflammatione secundum iridem ungui consimilis. In *isagoge* (f) afferuntur tanquam distincti affectus, *pterygium*, *hypopyum*, unguis & *diapyesis*, in medio autem versionis latinæ, quam *Joh. Andernacus* adornavit, atque revidit *Barthol. Sylvanius*, pessime *τὸ πτερύγιον*, in græco textu obvium, per unguem est versum. *Paulus Ægineta* (g) clare ac distincte

A 3

pro-

(b) *Disp. de hypopyo* p. 4. in fine.

(c) *Laur. Heisteri Chir. Lat. Cap. 60. de hypop.* p. 628.

(d) *Finit. med.* p. 48. edit. latin.

(e) *κατὰ μέλαν* vertit *Barthol. Sylvanius Saloñens.* it. *Foësius* in nigro, & *τὸ πρὸς τῇ ἰρίδι*, secundum iridem. Quamvis autem fortasse rectius *illud* reddatur: circa nigrum: hoc circa vel prope iridem; tamen neque hæc emendatio nodum solvit, ut alibi jam monuimus.

(f) Sive sit *Galeni*, s. *Herodoti* foetus hæc *isagoge*, cap. 15. de oculor, affect.

pronunciat, unguem vocari, cum membrana cornea purulenta efficitur, nunc altius, nunc in superficie, ita ut pus habeat unguis figuram: quæ causa sit, quod hoc etiam malum unguis oculi nominetur.

Aureliano (h) dicitur ὄνυξ, unguis: in oculi circulo nata macula albida, quæ in unguis similitudinem, nascentis vel crescentis lunæ cornibus respondens paulatim sumit augmentum.

Actuarius (i) totidem verbis repetit Pauli definitionem unguis, quod & alii plurimi sequentium seculorum medici græci, Arabes & Latini fecere, quos omnes allegare superfluum videtur.

Aëtius (k) paulo accuratius unguem definire censetur ab *Gorræo* in definit. medicis, quando Ille sic habet: ὀνύχια five ὄνυχας dici, cum ab ulcere profundiore pus defluere & inter tunicas illapsum ac in circulo iridis figuratum, unguis resecti imaginem refert; Hypopyum vero idem author dicit multo abundare pure & dimidium nigri occupare aut per totam tunicam corneam pellucere. Ideoque πύωσης duas constituit quasi species, ὄνυχα & ὑπόπυον, sic tamen, ut differentiam in sola unguis similitudine ponat, quæ ἐν τῷ ὄνυχι perspicua, ἐν τῷ ὑπόπυῳ nulla sit.

An vero puris vel quantitas, vel figura merito duas affectus species constituere ac diversas denominationes efficere debeat, è principiis tam logicis quam medicis merito dubitatur? Unde nos potius assurgimus doctissimo illi ophthalmiatro *Guillemeo* (l) qui
 pyosin

(g) Pauli Æginetæ Enchirid. L. 3. C. 22. quæ ibid. allegatur ὑπόπυος ὁ κερατοειδής, recte vertitur cornea purulenta à *Stephano* in vocab. med. exposit. It. à *Foëcio* in œcom. Hippoc. tit. ὄνυξ: Male vero ab *Alban. Torino* &c. vid. not. m. Disp. Præsidis de Hypop. p. 5.

(h) *Coel. Aurelianus Acutor*. L. 2. C. 32.

(i) *Actuarius*, *Zachariæ filius*, de method. medend. C. 9. de oculor. vitiis.

(k) *Aëtius Terrabibl*. L. 7.

(l) *Joh. Guillemeau* in Traët. de morb. oculor. Cap. de hypopyo, quod quidem ultima syllaba male scribit per simplex i.

pyosin pro genere constituit, unguem vero & hypopyon pro speciebus, sic ut *Unguis* vocari debeat atque *definiri*: Quod sit *affectus oculi p. n. lis* consistens in *collectione ac stasi materiae purulenta inter lamellas tunicæ corneæ, vel exteriores magis, vel interiores, mox ad circulum corneæ inferiorem, mox superius, mox versus medium, cum ophthalmia & visus obnubilatione variisque aliis symptomatibus juncta.*

Quale *pus* stagnans *emulatur figura & colore modo unguium* in *digitis resegmina, αποουχίσματα*: modo *lunulam* illam albidam, in radice unguis humani in digitis obviam, aut aliâs etiam *lunam cornutam*, maxime quando *pus* exigua quantitate ad circulum inferiorem corneæ residet, inter corneæ tamen lamellas adhuc conclusum.

§. 3.

Hærens inter ultimas corneæ lamellas interiores hocce *pus*, atque circulo corneæ interno (quem Aëtius, suprâ §. 2., circulum iridis vocat) proximum existens imponit facile incautis, acsi in ipsa oculi camera anteriore jam esset effusum, unde forsitan quoque *ratio* pendet *confusionis* inter unguem & hypopyum, à nonnullis veteribus commissæ. Interim quamdiu *pus* inter corneæ substantiam lamellasque conclusum manet, *unguem* effici, quamprimum vero corneam intrò perforat & in primam oculi regionem destillat ac colligitur, *hypopyum* generari, & si idem in cornea delitescens *pus* illius lamellas perfodiat vel externas saltem, vel omnes quas-cunque transversim, sic ut cornea orificio hiet angustiore, per quod in priore casu *pus* effundatur, in altero ipse etiam humor aqueus eructetur, *fistulam corneæ* constitui, distincte & rectius statuendum videtur.

Craffissimus *error* est meritissimorum cæteroquin authorum, quod græcum *Galen*i textum latine reddentes, tot in locis, ubi Ille vocabulum, πλεγύγιον, posuit, hi *verterint* per vocabulum *unguis*. (m)
Idem

(m) Edit. octav. Oper. Galeni, latine redditor. Venet. in fol. An. 1609. Exempla malæ versionis præbent hæc loca: de simpl. med. facult. L. 8. Titul. Tithymal. It. L. 11. tit. Sepia. It. de different. morb. c. 13. circa med. & finem. It. de Tumor. c. 16.

Idem error cecidit etiam in *Celsum* (n) dum unguem putavit esse, quod græci pterygium vocant, scil. membranulam nervosam, ab angulo ortam, quæ nonnunquam ad pupillam quoque perveniat, eique officiat &c. nisi quidem, ex Woolhufii mente, error hic rejiciendus sit in Celsi amanuenses & descriptores, qui loco unguæ, quæ omnino species est pterygii, posuerint unguem. Rectius enim & nomini non modo, sed ipsi etiam rei convenientius appellasset Celsus τὸ πτερυγίον, latine *alulam*. Itaque inepta illorum versio atque Celsi hic qualiscunque error ac autoritas effecerunt procul dubio, ut quamplurimi è recentioribus, imo recentissimis, alioquin præstantissimis atque celeberrimis auctoribus in hæc devia pariter sint lapsi, quos vero neutiquam heic redarguere, sed tædioso saltem labore, in has vocum origines inquirendi, levare, cetera vero scapham appellare scapham voluimus.

§. 4.

Unguis ergo facile distinguitur ab *hypopyo*, quod in hoc pus sit sub cornea, inter hanc & iridem effusum, collectum atque stagnans in fundo regionis primæ oculi, in ungue vero hæreat adhuc in ipsa cornea, plus minus profunde inter hujus tunicæ lamellas, modò inferius, modo in medio, modo superius. A *pterygio* discrimina- tur evidentissime per hujus definitionem galenicam: (o) quod nempe πτερυγία sint germina adnatæ oculis extrinsecus membranæ, quæ ab ipso perioestio delata ad coronam perveniat. (p) Ab *empyesi* l. *diapyesi* quod in hac pus hæreat in secunda oculi regione, s. ca- mera, post uveam, cornea vero à pure libera sit. (q) A *pyosi* di- viditur

(n) Corn. Celsus de re med. L. 7. C. 7.

(o) Galenus de Tumor. p. n. Cap. ult. It. Isagog. de oculor. affect. C. 15.

(p) Pterygium vocarunt olim quoque unguis alicujus in digito pe- dis manusve carnis incrementum, partem unguis operiens, in pedibus ex offensione, in manibus è neglecta redivia & post inflammationem in pus mutata. P. Æginet. L. 6. C. 85. It. L. 3. C. 81.

(q) De empyesi oculi, ex professo illustrata, vid. Disp. Præsidis.

viditur ut species à genere ; Pyosis enim est suppuratio, conversio in pus, quælibet, in genere. Hinc Author vetustissimus finitionum medicarum (§. 2.) male, aut inconsiderate, pyosin pro synonymo & æquipollente ὀφθαλμία, unguis, habuit.

Verùm *aliæ* adhuc sunt *pyosis species*, s. suppurationis in ipsa tunica cornea, quæ unguem propius referunt: Nimirum tot si non omnino species, tamen varietates ulcerum, macularum atque cicatricum. Cum vero singulorum vel sola enumeratio nimium nobis heic eriperet spatium, itaque brevem duntaxat *synopsin* suppediamus, unde diversa hæc corneæ mala facile *dignoscantur*: Ulcera, maculæ, cicatrices corneæ, superficiem hujus externam tantum non semper occupant, cum pus in ungue hæreat sub extima, imo aliquot exterioribus corneæ lamellis: Maculæ etiam & cicatrices, qua tales, sine doloribus, ophthalmia visusque molesta sensatione ac chronicæ sint, diuque, quin jugiter permaneant, & pelluciditatem in superficie amiserint, unguis vero molestum dolorem, visus nimiam sensibilitatem & turbationem inferat, & vel brevi dissipetur, l. pus effundat in cameram oculi, aut forâs, efficiendo tum ulcus aut fistulam corneæ, l. & denique, siccato pure & condensatis corneæ stratis, maculam relinquat: Excoriationes ulcerosæ, atque varia ulcera, superficiem corneæ convexam obsidentia manifeste sistant inspicientibus solutionem continui ac erosionem plus minus profundam, quæ plane non obveniunt in ungue. Itaque differunt hæc ulcera ab ungue, ut ulcus ab apostemate s. abscessu: ibi pus in aprico est, & è saucia exstillans cornea: heic conclusum inter corneæ lamellas.

Paulo difficilior est diagnosi, si tale *ulcusculum* resideat in *concava corneæ superficie*, uti talia aliquando occurrere suo loco ostendemus. Unde attendendum est in tali casu ad profunditatem ulcerationis, ad nitorem & pelluciditatem lamellarum corneæ anteriorum s. exteriorum, intimarum vero nubeculosam alboflavescentem iniquationem, cui aliquando jungitur totius aquei humoris in camera anteriore turbiditas.

§. 5.

Pauca ex his præmissis *supersunt phenomena unguis constitutiva* atque *concomitantia* : scil. corneæ superficies convexa lævis quidem & polita perstat sine erosione aut ulceratione, ordinario etiam sine notabili elevatione aut protuberantia p.n.li, sed ex ipsius tamen substantia manifeste transparet albida, vel è flavo albescens purulenta materia, stabilis, certo loco defixa, nunc inferius versus circum & connexionem corneæ cum sclerotica, id quod frequentius obvenit, vel circa medium aut superiorem quendam corneæ locum, variæ magnitudinis & figuræ, quibus mox lunulam, mox resesmina digitorum æmulatur. Si altiore loco hæreat pus in cornea, & quantitate augeatur, descendere solet pedetentim inter lamellas corneæ in locum declivorem. Coniunguntur inflammatoria atque ardens plus minus rubedo conjunctivæ, luminis molesta sensatio, visûs ordinario quædam obnubilatio & obfuscatio, præsertim si pus in cornea hæreat è directo pupillæ : in aliquibus dolor capitis, inpr. hemicrania lateris affecti; illachrymatio, pruritus.

§. 6.

Phænomena consequentia : Pus inter corneæ lamellas si exiguæ sit quantitatis & benignæ qualitatis dissipatur aliquando sponte naturæ, aut per supervenientem ophthalmiam, quæ plurimum materiæ pituitosæ & glutinosæ è glandulis palpebrarum sebaceis fundit, derivatur, aut per medicamenta in - & - externa resolvitur; Si vero copia abundet, aut acrimonia peccet, erodit lamellas vel anteriores l. posteriores, atque si forâs eructetur, efficit ulcus, si intro, hypopyum : Si totam corneæ substantiam perfodiat, fistulam corneæ parit, è qua non saltem pus atque humoris aquei portio statim effluent, sed & posthac quotidie humor aqueus ceu per siphonem elidetur; Imo vero si perforatio amplior sit, metus adhuc gravior imminet prolapsus uveæ, & quæ hinc consequuntur, molestissimorum ac periculosorum symptomatum aliorum. Si condensetur ac tandem exsiccetur stagnans hæc materia viscoso-purulenta cudet vel albuginem s. leucoma, vel aliam densiorem & indelebilem relinquet corneæ condensationem albidamque obfuscationem,

tionem, quemadmodum & in adultis & senibus post operationem unguis, dextre licet peractam, ordinario relinquitur eo loci macula & cicatrix alba, quantumcunque illa lævis fuerit & æqualis.

Unde quo amplior, diffusior, profundior & pupillæ magis obversus unguis, eo difficilior est curatio, eoque major fœdæ, visumque impediens posthac maculæ & cicatricis metus. E contrario quo subjectum est junioris ætatis, minoris cacochymix, quo unguis est benignior, à centro s. medio corneæ remotior, quo superficialis magis, quo citius rectiusque subicitur operationi chirurgicæ, si medicamenti cedere nolit, quo post ejus compunctionem chirurgicam externæ corneæ lamellæ brevi evadunt flaccidiores & rugosiores, eo major pleniorque spes affulget curationis, quæ per modum fit sic dictæ exfoliationis.

§. 7.

Pathologia. Unguis est *morbis conformationis* in meatibus, canaliculis atque poris corneæ dilatatis & infarctis à materia stagnante purulenta. Aut considerari potest etiam qua *symptoma qualitatis* mutata, scil. pelluciditatis, qua cornea gaudet naturaliter, abolita, & inducti p.n. coloris flavo-albescentis, cui ergo symptomati morbus, tanquam causa proxima, subest is ipse conformationis, in limine hujus paragraphi allegatus. *Subjectum morbi*, quod *est causæ* heic ordinario simul esse solet, est tunica cornea, κατ' ἐξοχήν dicta, sive portio scleroticæ anterior diaphana. (r)

B 2

pluribus

(r) A celeberr. Winslovio, aliisque cornea oculi tunica dividitur in opacam, s. scleroticam & in diaphanam, quæ cornea κατ' ἐξοχήν audit aliis, hancque continuationem videri scleroticæ asserit oculatiss. ille Anatomicus, in Expos. anat. in 4. Paris. 1732. p. 662. §. 214. Sed nobis distincta videtur & diversa valde esse cornea à sclerotica per structuram manifestius atque copiosius porosam & lamellatam, transparentiam, turgiditatem succulentam, intumescientiam & incrassationem notabilem, dum in aqua maceratur, per vasorum mere lymphaticorum, nullam san-

pluribus lamellis , s. stratis sibi invicem appositis, (s) sed intime connexis, ita ut nullum inter se vacuum aut interstitium relinquunt. Extima harum lamellarum, tenuissima, videtur esse progenies & continuatio conjunctivæ, super totam corneæ superficiem convexam subtilissime expansæ. (t) In statu naturali, sano, nulla unquam vasa, sanguinem rubrum vehementia exhibet, in p. n. li vero vasa hæc, ob impulsam sanguinis arteriosi fortiolem, dilatantur atque crassiolem sanguinis portionem, purpuram, admittunt, id quod maxime apparet in morbo, *corneæ venositas*, dicto, item in ophthalmiis externis. Instruitur cornea plurimis poris, (u) qui diaphanum laticem in sanis, glutinosum in moribundis atque de-

mor-

sanguinis portiolem rubram vehementium in statu scil. sano, & denique per distinctum, singularem obliquum utriusque tunicæ concursum & implantationem.

- (s) Mediante cultro anatomico possunt dividi in numero plures, 6. 8. 12. In cadaveribus aliquandiu asservatis haud raro sponte una alteraque exteriorum harum lamellarum secedit. Post operationem unguis, & in aliis corneæ morbis, pariter illæ videntur manifeste separari & quasi exfoliari. Veteribus non fuerunt ignotæ, sub nomine corticum corneæ, ut passim è Galeno patet.
- (t) Demonstravit id plus semel in anatomiis publicis Præses. Consentit Winslov. in *Expos. anat.* p. 674. §. 274. Confirmant varii & plurimi oculor. morbi, quos, brevitatis studiosi, prætermittimus.
- (u) De his vid. Nic. Steno in *Tract. de musc. & gland.* Jac. Hovius *Tract. de circulari humor. motu in oculis* p. 90. Jac. Benig. Winslow dans les *memoires des scavans*, Anni 1721. edit. Amstel. p. 417. it. *Ejusd. exposic. anat.* p. 662. §. 216. Poros vero hos corneæ rectilineos supponi debere videtur, tam ex ejus diaphaneitate, si in naturali maneat situ, quam ex opacatione corneæ & contractis albidis maculis post vulnuscula atque ulcera ejus consolidata ut plurimum relictis, per condensationem scil. & obstructionem horum pororum.

mortuis plorant, quique in horum oculis manifeste aliquando, & subinde per modum telæ, superficiem corneæ investit, post mortem vero è cornea, digitis compressa, clare satisque copiose per superficiem corneæ externam exstillat. Unde hic veniat humor, non æque planum est? An à Nuckii ductibus aquosis? quibus Ille quidem humoris aquei secretionem modò tribuit. An à vasculis excretoriis glandulæ innominatæ, (lachrymalis np.) nunc duobus, nunc tribus, in bobus maxime observatis ab Hovio, humore claro pellucido repletis, ex parte inferiore illius glandulæ oriundis atque circa corneæ circulum ipsam subintranibus corneam, prout *Hovius* describit & delineat. (w)

An vero, quod probabile, à ramificationibus arteriæ carotidis externæ orbitalibus, à ramo carotidis maxillari interno dicto proficiscentibus, & per anastomofin junctis circa medium bulbi cum ramis internæ carotidis, utpote quæ ramificationes non tantum superficie corneæ, sed & toti ejus substantiæ inseruntur? Aut denique num hic corneæ humor partim debeatur transpiranti per corneæ poros humoris aqueo, in prima oculi regione obvio? quæ Nuckii est sententia: (x) acriter vero & plausibilibus impugnatur argumentis abs Hovio. (y)

Ita pariter sub judice lis est, num humor ille diaphanus corneæ, ad hujus nutritionem & humectationem destinatus, per corneæ poros, quos Hovius l. c. nihil aliud esse, quam orificia ductuum suorum excretoriorum, è glandula lacrymali oriundorum, reputat, partim excernatur in superficiem corneæ convexam, pro ejus perpetua humectatione, partim per venas ad cor revehatur? Sicuti Hovius statuit l. c. Num vero absorbeatur fortassis atque revehatur in communem humorum & sanguinis massam, per illa corneæ plurima vascula nova, secundum longitudinem decurren-

(w) Jac. Hovius Tract. de circular. humor. motu in oculo. 2. Lugd. Bat.

(x) Ant. Nuck. Sialograph. & ductuum aquosor. anatome nova. 2. Lugd. Bat. 1690. p. 111.

(y) Hov. de circular. humor. mot. in ocul. p. 26. sqq.

tia, quæ neque sanguiflua, neque lymphatica ſint, quantumvis lymphaticorum æmula, & per quæ, juxta mentem & descriptionem Ruyſchii, (z) reducatur humor aqueus, advectus per ductum Nuckii, vel alium ignotum? problema eſt.

§. 8.

Prolixior hæc corneæ, tanquam ſubjecti affectus noſtri, deſcriptio anatomico-phyſiologica, in quantum ſcil. morbum hunc oclarium respicit, præmiſſa multis phænomenis in ætiologia, prognofi ac therapia lucem accendit, ſponte ſua radiantem. *Cauſa proxima* unguis eſt ſtagnatio ſtaſisque inflammatoria ſanguinis, lymphæque è vaſculis tenuiſſimis corneæ p. n. dilatatis effuſi inter corneæ lamellas atque in ſuppurationem abeuntis. *Cauſæ antecedentes* & *procatartica* ſunt: ſtimulus, irritatio, ictuſ, colliſio, contuſio bulbi anterioris, ophthalmia gravis, chronica, frequens, veſiculæ, phlyctænæ, præcipue vero *pustula varioloſa*, corneam obſidens & pus ſuum inter corneæ lamellas effundens. Accidit aliquando ſponte, à cauſa interna, talis puſtula varioloſa corneæ, uti paſſim in tota reliqua corporis peripheria, ſive apertæ manent ſerventurque varioloſorum palpebræ, ſive clauſæ. Intempeſtiva vero muliercularum ſedulitas atque panicus terror sæpe noſtro unguis affectui tum viam ſternunt. Uti enim in quamplurimis varioloſis palpebræ ſalutari quodam cæmento & glutine per aliquot dies coaleſcunt, atque ſic non modo contra moleſtum lumen muniuntur, ſed quam maxime etiam contra acrimoniam & contagium puris, vel deſtillantis è variola palpebræ aut tarſi, vel illiti per manus digitosque impuros varioloſi patientis, providiſſime muniuntur; Ita peſſime agunt, qui naturale hoc propugnaculum intempeſtivè dirimunt aperiuntque, niſi quidem è gravibus perpetuiſque oculi doloribus pulſatoriis conſtet de corneæ quadam inflammatione ſuppuratoria, per modum unguis, vel hypopyi, atque de actuali corneæ variola.

§. 9.

(z) Fred. Ruyſch. Reſponſ. ad Chriſtian. Wedelium de oculor. tunicis p. 14.

§. 9.

Therapia. Indicationes sunt : α) Nimum ad oculos affluxum moderari, revellere, derivare. β) Stasin sanguinis atque puris discutere, resolvere, vel, si hoc sperari, aut obtineri nequeat, γ) pus eliminare ac evacuari per operationem chirurgicam. δ) Factum hinc vulnusculum & apertum abscessulum mundificare, consolidare, lævi, ac, quantum licet, diaphana cicatrice claudere. ε) Ultimòque oculum, visumque roborare.

§. 10.

Primæ indicationi, scil. nimio ad oculos affluxui moderando, revellendo, derivandoque inserviunt in plethoricis, ventilationibus sanguinis adfuetis, in suppressionibus mensium, hæmorrhoidalis fluxus nariumque hæmorrhagiæ, aut actuali sanguinis orgasmo, & quem vocant, raptu ad caput, *venæsectio* brachii aut pedis κατ' ἕξιν, scil. in latere affecto, *cucurbitule scarificatæ* in humeris dorsoque, *hirudinum applicatio* ad anum. *Pediluvia* tepida, lixiviosa: *Frictiones* pedum asperæ: *Suppedanea* acria: *Vesicatoria* pedum suris, aut brachiis imponenda: Denique præmissa sufficiente tali revulsione, & per venæsectionem evacuatione, ipsa internæ palpebrarum superficiei scarificatio, s. *blepharoxysis*. (aa) *Enemata*, purgantia, alvum stimulantia.

§. 11.

Secundæ indicationi, np. stasin sanguinis atque puris discutendi, resolvendi famulantur *epithemata*, *sacculi*, *collyria* è solventibus parata e. g. hyssopo, serpillo, roremarino, fl: sambuc. lavend. croco, camphora, sem: fœnic. Rad: valer. &c. in vino, aut aq: calc: viv. & vini portionibus anaticis, leviter coctis: *Cataplasma*, è medulla pomi assati, addito croci & camphoræ tantillo, nec non antimonio diaphoretico & pulvere rad. ir. flor. Collyria sicca minus conveniunt; Circa humida etiam caute versari oportet, ne scil. vel acri stimulo affluxum & dolores augeant, vel nimia humiditate

(aa) De hac blepharoxysi vid. notam inferius lit. ff.

ditate corneam imbuant, vel repellendo, obstruendo, adstringendo lupum stabulis includant. Si quæ ergo velint adhiberi, ex aq: sambuci, lavend. rosar. cum antimon: diaph. & refracta dosi camphoræ atque croci parata oculo tepida frequenter instillari, atque calefactis spleniis oculus muniri poterunt. (bb)

§. 12.

Indicationi tertiæ; pus inter corneæ lamellas stagnans eliciendi ac evacuandi, satisfacit *operatio chirurgica*. De hac igitur distincte agemus. *Instrumenta* huic inserviunt: Primo *acus subtilissima*, brevi ac tenui manubriolo argenteo adaptata, & firmissime conferruminata, lineæ mathematicæ, plus minus, longitudine prominens è manubriolo cuspide sua acutissima. Plura ad manus sunt ejusmodi instrumenta, aliud nempe unica saltem acu præditum, aliud duabus, quin tribus quatuorve acubus, proxime ad se invicem & in serie recta collocatis, aliud longioribus, aliud brevioribus instructum cuspidibus, prout vel superficiali, vel profundiore opus est punctione.

Woolhusius appellat hoc instrumentum gallica lingua, *le mouchetoire*: composito nomine græco vocat Præses *κατάνυπτρον*, *catanyptum*, à *κατανύπτειν*, compungere, pungendo penetrare. Actio enim hujus instrumenti consistit in eo, ut acubus illis compungatur & perfodiatur una alteraque lamella corneæ, sub quibus pus delitescit, atque sic materiæ illi paretur exitus. Potest soletque huic scopo alia etiam *acus*, cataractis deponendis vulgo dicta, *teres*, *acuta* inservire.

Secundò autem, si pus vel nimis profunde delitescat, vel nimis crassum sit, quod ideo per exilia, acubus illis inflictæ, punctula nequeat excerni, requiritur *alia acus*, manubrio obfirmata ligneo, aliove, polygono, *modice incurva*, *plana*, à latitudine in medio

(bb) Prolixi nolumus esse circa 1. 2. & 5. hujus affectus indicationes, ne cramben recoquamus, nuper demum in Disp. de hypopyo p. 15. 16. 17. 18. liberaliter appositam. Quoad has enim indicationes par ratio est hypopyi atque unguis.

medio maxima, quæ dimidiam lineam mathematicam æquat, definens pedetentim in apicem acutum, sed tamen planum, angulis f. lateribus duobus acute scindentibus instructa. *Speculum oculi*, (cc) & *suspensorius palpebræ superioris hamulus* complanatus, (dd) quibus inter operandum oculi bulbus stabiliri atque palpebra superior attolli sicque oculus plene detegi possint, ad manus quoque funto, ut, si digitis operator suis nequeat has indicationes sufficienter exsequi, illis utatur instrumentis.

Ministri aliquot, qui caput, brachia &c. ægri, in operatione forsitan reluctaturi, valide detineant, & res necessarias operatori porrigant, adsunt. In parato etiam haberi debet *decoctum aliquod*, è fl: sambuc. lavend. & semine lini, in aq: communi vel lacte coctis, cujus vapor modice calidus ad oculum affectum statim ab operatione sit admittendus. Item *sacculi* è supra (§. 11.) laudatis resolventibus in vino cocti & expressi: Et denique *potio* quædam *analeptica*, *spiritusque* fragrans pro odoroamento, si vires deficere sentiantur.

Hypocaustum, in quo suscipitur operatio, satis *luminosum* sit atque *calesactum*, ut operator clare perspiciat locum affectum, & ær frigidiusculus liberque ab oculo arceatur.

§. 13.

Æger in lecto *supinus collocatur*, capite declivi. Caput ejus abs ministro, à vertice ægri constituto, firmissime manibus tenetur, brachia vero ab aliis amanuensibus pariter immobilia figuntur. Ipse operator alterius manus digitis, pollice ac indice diducit palpebras oculi affecti, aut hamulo suspensorio (§. 12.) palpebram superiorem vel elevat ipse, vel attolli curat per adstantem famulum. Si bulbum oculi nimis vagum & desultorium stabilire oporteat,

C appli-

(cc) Quale abs Woolhusio inventum delineari curavit Heisterus in Chir. lat. Tab. 17. fig. 16.

(dd) Suspensorius hicce hamulus describitur in Præsidis Disp. de hypop. p. 26. circa finem, & à celeberr. Heistero per iconem sistitur in Chir. lat. Tab. 16. fig. 1.

applicatur speculum oculi §. 12. sub palpebras, quod totum in peripheria complectens bulbum, satis hunc obfirmabit. Si tamen binis hisce instrumentis supersedere liceat, & æger & operator non uno liberabuntur incommodo.

Antequam ipsa punctiōnis operatio instituat, undique dispicendum & visu explorandum est subjectum morbi, qua scilicet sui parte protuberet maxime? ubi cornea sit albidissima atque opacissima, atque sic major puris subtus latentis copia? Annon in peripheria, vel alibi, extimæ corneæ lamellæ jamjam à subjacentibus sint divisæ ac elevatæ? ut scilicet operator talem maxime locum corneæ, eumque decliviorē destinat punctiōni.

Pro latitudine ac profunditate stagnantis inter corneæ lamellas purulentæ materie eligit operator catanyprum §. 12. acu una, l. pluribus instructum, idque mox superficietenus, mox profundius impellit, tam alte vero nunquam, ut intima ultimaque corneæ strata pertendantur: Catanyprum inter indicem ac pollicem firmiter detentum defigit & intrudit operator rectè & perpendiculariter semel atque simul in locum corneæ affectum, ita ut factō uno alterove foraminulo pus subjacens exsudare queat vel sponte, vel porro ad exitum facilius promoveri. Acquiescit primo hoc tentamine chirurgus.

§. 14.

Statim ab hac prima compunctiōne ægri caput magis acclive collocatur atque sustinetur, bulbus oculi lavatur foveturque partim admissō vapore tepido, (§. 12.) aut hujus decocti aliquot guttulæ jugiter instillantur, aut labrum ophthalmicum (basin oculaire vocat Woolhusius) bulbo oculi immediate superpositum, tali decocto repletur, ut hoc corneam alluat. Quæ variæ enchireses sicut ad diluendum pus tendunt, illiusque effluxum facilitandum, ita per aliquot minuta non modo continuari, sed frequenter etiam repeti debent, impositis per intervalla sacculis solventibus calidis, in vino coctis §. 12. vel & cataplasmatibus è medulla pomi sub cineribus assati, cui postea antimon: diaph. atque croci & camphoræ tantillum remisceantur.

Si unica primaque hac punctione, & subjunctis modo laudatis diluentibus atque resolventibus topicis remediis, intra unum alterumve diem nondum satis evacuatum puris videatur, aliis novis locis denuo, ut supra dictum, adhiberi catanyptrum & dehinc repeti in limine hujus paragraphi laudata methodus debent.

§. 15.

Si vero *pus nimia* laboret spissitudine ac *tenacitate* & per exiles has acupuncturas exire renuat, acu curva, pungente in apice, ac in lateribus scindente, (ee) qualem §. 12. descripsimus, locus corneæ affectæ tumidior, albidior atque declivior pungendus atque latiore vulnuscule aperiendus, postea vero non modo, ut §. superiori dictum, lavandus est atque fovendus, sed & instillato, altera ab hac operatione nocte, collyrio ex Aq: sambuc. hyslop. valerian. ana ꝓvj. pollinis rad: ir: flor. ꝑβ-aloës locotrin. gr. iij. camphoræ gr. j. M. irroranda adque exfoliationem, s. lamellarum exteriorum separationem, leni hoc stimulo atque abstergente collyrio promovenda est cornea. Similem usum præstabunt, pinguedo viperarum, aqua ophthalmica viridis Hartmanni, & ophthalmica Quercetani. Omnia tamen acria atque septica cautissime, adstrictiva vero, qualia sunt vitriolica & saturnina minimè debent adhiberi: Imo ne quidem unctuosæ tunc conveniunt ordinaria.

Inter hæc *interna* quoque *medicamenta* alvum blande & per *ἐπίκρασις* subducentia, temperantia, absorbentia, diaphoretica possunt debentque propinari, *regimen & dieta* sic præcipi, ut massa

C 2

humo-

(ee) Godefr. Bidloo Exercit. anatomico - chirurg. Cap. de oculo purulento p. 93. scalpellum adhibere jubet, qui arcum, vel hominis linguam exprimat, cujusque pars anterior solummodo acuta, latera vero obtusa sint, ut ne scil. ulterius, quàm velis, ruat. Ast metum hunc temperabit suspensa providaque chirurgi manus: latera vero acus scindentia eum in finem sunt necessaria, ut, quum latior est unguis, latius etiam infligi vulnus, quin ipsæ extimæ lamellæ corneæ uno ictu & perforari & discindi valeant: nostram acum v. in Heist. Chir. lat. Tab. 16. fig. 2.

humorum nec obruatur, nec in orgasmum concitetur, aut noxia inficiatur qualitate.

Imo si *ophthalmia gravior* externa vel interna subsequatur, venæsectio pedis vel brachii, vesicatoria in nucha vel pone auriculas, tandem & palpebrarum superficiei internæ scarificatio, s. blepharoxylis, (ff) adhiberi debent.

§. 16.

Paucis ab illa punctione (§. 14. & 15.) diebus corneæ affectæ superficies atque lamellæ exteriores contrahunt quasi rugas atque plicas, bono faustæ exfoliationis omine, quam itaque Woolhusius adjuvare jubet hoc collyrio: ℞. Croci metallor. ℥j. infundendi in aq: fœnic. ℥ij. dehinc decantata, s. per inclinationem effusa hæc solutio, guttatim atque semel iterumque quotidie instillanda est loco corneæ affecto, & per minuti, vel paulo longius, spatium palpebris occlusis est relinquenda, alternis etiam diebus pulvis subtilissimus sacchari canthi albi, in mortario plumbeo bene triti, & saturnina virtute aliquantum imbuti, loco affecto inspergendus est, utrobique vero dehinc, diductis iterum palpebris, lavare ac abstergere bulbum oportet in aqua lactis destillata, vel aqua malvæ & euphrasie tepide, mediante labro ophthalmico, (§. 14.) vel alia blanda ratione.

§. 17.

Leni & modica suppuratione quâdam sic *ulcusculum corneæ* magis magisque *mundificabitur* & *lamellæ* ejusdem corruptæ *ad secessum* s. *exfoliationem* promovebuntur, præcipue si circa vesperam aliquot guttulæ vel grana sequentis unguenti instillentur aut illinantur corneæ: ℞. Ung. de tut. ℥ij. Camphoræ gr. iß. aloës socotrin. gr. iij. m. f. Ung. impalpab. Sub ipsa vero hujus unguenti applicatione æger supinus, capite admodum declivi jacens, in hoc situ per dimidiam certe horam maneat quietus hiantibus diductisque palpebris, ut unguentum diutius inhæreat loco affecto. Postmodum clausis pal-

(ff) De scarificatione oculor. vid. Hamppii Disp. An. 1721. De ophthalmoxylis Præsidis Disp. An. 1726. De scarificatione oculor. Platneri Disp. An. 1728. in lucem editas.

palpebris imponatur calidum cataplasma è medulla pomi assati, antim: diaph. ℥j. & camphora gr. iij splenio quadruplicato obiectum, hocque fascia debite obfirmetur, aliquot dehinc horis æger aliquandiu pronus faciei incumbat, (gg) brachiis decussatim faciei suppositis, ut latentis sub cornea puris effluxus ulterior promoveatur atque simul respirandi libertas conservetur. Alternis quoque diebus sub palpebras oculi affecti sex l. decem *grana bormini* jubet *Woolhusius* insinuare oculo, eoque dehinc occluso, per bitorium servare. Agunt hæc & tanquam solida corpuscula, quæ aliàs etiam illapsas oculo impuritates & peregrina corpuscula feliciter everrunt, atque sic exiles corruptæ cornæ lacinias & lamellas extergunt abripiuntque: & ceu mucilaginosæ semina, quæ demulcent atque lubricant.

§. 18.

Abcessu hoc cornæ, s. ungue, mundato & lamella, vel lamellis, cornæ corruptæ per exfoliationem ablatis, *circa ejusdem consolidationem lente festinandum est*; Ut enim non modo deperdita cornæ substantia regeneretur, sed nova etiam eidem inducta strata debitam obtineant pelluciditatem, lento placidoque opus est modo. Extollit in hunc finem *Woolhusius* sequens ung: ℞. Ung: diapomphol. ℥β. pulv: g: arab. gr. vj. ol: ovor. gt. vij. Balsam: de mecha, s. opobals: veri. nec non Balsami saturni, (hh) ana gr. ij. M. probe. Poterit unguent. hoc tepesactum instillari cornæ, palpebræ desuper claudi, oculus splenio, aut sacco sicco, è resolutibus & roborantibus concinnato, atque fascia obtegi, idque mane ac vesperi repeti, donec æqualem, lævem atque diaphanam superficiem & quasi cicatricem recuperaverit cornea, sicque cura feliciter sit peracta.

C 3

Licet

-
- (gg) Nisi quidem unguis profunde inhæserit, atque sub hoc faciei prono situ justus subsit metus, ne intimæ cornæ lamellæ nimis protrudantur foràs, per gravitantes à tergo humores oculi.
- (hh) Balsami ℥ duas habet formulas *Jungken* in *Lexic. chymico-pharmaceut.* edit. tert. part. 1. p. 63. & 64. præferimus autem priorem, quam recenset, compositionem *D. Maets*.

Licet vero in adultis hominibus ac in profundiore ungue cicatrix non semper debite pellucida obtineatur, sed albescens ac opaca, pejoribus tamen eventibus atque damnis pessimum obdidisse sat est.

§. 19.

Post superatam hanc curam oculis studiose aliquandiu parcat ægrotus, nec præmaturæ ad lectionem, scriptionem, solis aut splendidioris adspectum luminis eos adstringat, nec vento, fumo, pulveri exponat: Neque etiam venæsectiones atque purgationes, minimum semestres, negligat. Si *cicatrix albida & opaca remanserit*, sed superficialis saltem, deterfio ejus paulatina suscipi potest per pulveres, aut unguenta leniter detergentia & mitissime septica. Sed dabitur alia occasio de maculis corneæ variis ex professo agendi.

§. 20.

Dn. de Saint-Yves (ii) duo monita habet, huc spectantia. Alterum: quod si, ut subinde fit, vasa sanguinea, super ipsam adscendentia & reptantia corneam, inserantur maculæ cuidam (imò & ungui) eamque nutriant, hæc rescindi debeant, subductâ quadam acu scindente, vel lanceolâ. Alterum: quod periculosa sit atque inanis illa quorundam methodus, qui pelliculam talis maculæ in cornea jubent auferre lanceolâ, vel alio instrumento, quoniam inde factum vulnus, novam, dum consolidatur, cicatricem & opacitatem, priore haud minorem relinquere debeat. Paulo tamen post expressis hæc limitat verbis, quod scil. in eo casu liceat omnino pelliculam de cornea tollere, si ex pustula variolosa se insinuaverit materia purulenta inter lamellas corneæ; huncque unicum esse casum, cui hæc operatio quadret. Sed quid obstat quæso in ungue, ex aliis etiam causis orto, similem instituere chirurgiam?

(ii) De Saint-Yves Traité des Malad. des Yeux. p. 228. seq.

T A N T U M!

NOB.

NOB. ac CLARISS.

DN. RESPONDENTI

PRÆSES.

PLus semel mihi in memoriam revocavi serium illud colloquium, quo me ante triginta hos annos medicinæ tironem dignatus est Dn. Avus Tuus paternus, celeber. Ille ac felicis. archiater. Hippocratica Is gravitate, subactō judicio longaque experientia præstantissimus Vir artis medicæ difficultatem & tædia, medicorum vero non paucorum infelicitatem tam nativis tunc pinxerat coloribus graphiceque descripserat, ut parum abfuerit, quin ab incepto me retraxerit opere. Privatim tamen hæc ipsa deinde ruminatus, difficultati laborem assiduum, tædiis patientiam, infortuniis constantiam opponi debere, omnesque tandem scopulos, aura afflante divina, superari feliciter posse persuasum habui, sicque fructum illius confabulationis hætenus obtinui amplissimum, quem ille procul dubio intenderat animo, animum expiscaturus meum. Eandem me jam pariter tibiam inflare, eandemque cantilenam plus semel auditoribus meis præcinere solitum esse haud ignoras, sed iis maxime, qui cicadarum instar, ætatis suæ ver ac æstatem cantando atque saltando transigunt, i. e. partim nihil, partim aliud, partim male agendo

do tempus misere fallunt in academiis atque terunt, dehinc vero post Phoebum nubila duramque variæ calamitatis hiemem experiuntur. Utinam nonnulli hoc sibi capiant verbum, & alieno periculo sapere discant!

Hoc vero probrum, vel paterna potius admonitio, cum TE minime tangat, Nobil. ac Clariss. Domine RESPONDENS, sed potius diligentiam, mores, studia, judiciumque TUUM practicum integro hoc fere lustro, quo Musas coluisti Tubingenses, abunde TU nobis probaveris; Non vanam profecto videris inflare spem, fore, ut celebritatem *Bilgeriani* nominis, quod per plures jam generationes effloruit in medicina, pro dignitate sis olim tuiturus.

Quare ut TU laudabilem jam studiis academicis finem imponis, sic ego tenuibus hisce pagellis nihil superaddo, præter sincera omnigenæ felicitatis vota, ut bene diuque valeas Ipse, aliosque valere facias felicissime! Ita ergo vale, iterumque vale, & me porro ama TUI studiosissimum. Dab. Tubingæ,
d. Julii, An. 1742.

